

PRAVNIK

slovenski.

List za pravosodje, upravo in državoslovje.

*Budnim pravica.**Vigilantibus jura.*Izdavatelj in vrednik **dr. J. R. Razlag**, odvetnik.

O razlastitvi.

(Konec.)

Lastnik mora svojo reč odstopiti za primerno odškodovanje:

i) po dvornem dekretu od 21. septembra 1796, št. 316 mora solastnik nedeljivega zemljišča pripustiti, da se tudi njegova polovica po izvršbi prodá, ako ravno se le vknjižen dolg druge polovice z izvršbo terja. Vendar trdijo nekteri pravniki, da je sedaj po izrečeni razdeljivosti kmetij to pravo dvomljivo postalo;

k) po nekterih stavbnih redih (Bauordnungen) se mora lastnik za razširjanje ulic stesniti sè svojim poslopjem, za kar mu gre po navedenih načelih odškodovanje;

l) glede na živinsko kugo odločuje ministerski predpis od 6. decembra 1859, št. 32592 sledeče odškodnine: 1. za okužene goveda, kterih konec je kmalo pričakovati, se plačuje tretjina, 2. za goveda pa, pri kterih se kuga še le začinja, da se še torej izid ne more vedeti, se imate dve tretjini njih pozvedene cene, ko se zakoljejo, povrniti, tedaj se ima le za tako imenovane sumljive, na videz še zdrave zaklane goveda popolno odškodovanje iz državnega zaklada dajati.

Pri razlastitvi je sila imenitno prašanje, alj ima lastnik

nepremakljive reči pravico zahtevati, da država ali družba prevzeme celo reč, ako ravno samo en del potrebuje, ali pa da mora le zahtevani del odstopiti. Gotovo je velika obtežava za lastnika, ako on mora en del svoje lastnine prepustiti, ker imajo zavoljo tega ostali deli le malo vrednost, postavim, kadar nima pota do teh delov ali se njih obdelovanje ne splačuje.

Nasproti pa bi nepogojna dolžnost države, prevzeti celo zemljišče, od katerega le en del potrebuje, nalagala človeški družbi preveč, ako bi se zavoljo malega kosa zemlje na primer morala nakupiti po razlastitvi cela tvornica (fabrika), ktera že zlo hira. Tako bi država pridobila veliko posamnih kosov za njo male vrednosti, ktere bi drago nakupovala in cenó, torej pod izgubo zopet prodati morala.

Treba je tedaj preudarjati, kako se država ogne teh nepravil in lastniki vendar škode ne terpe. Vse razlastilne postave terjajo torej popolnoma odškodovanje lastnika, kar je gotovo naj težja naloga razlastilnega postavodajstva. Kar nauk o odškodovanji sploh zadene, so učeni že dosti natančnih preiskovanj o tem predmetu državljanskega prava spisali, vendar glede na razlastitev zasebnega premoženja še je znanost v tem oziru prav malo opravila, torej novejše postavodajstvo večidel le suhoparno odločuje. Država sega v svetost zasebne lastnine in terja od lastnika žrtvo, da ji mora prepustiti svojo naj priljubljenejšo reč, torej mu mora tudi velikodušno raje več kakor manj za njo plačati, ker mu vendar vsega žrtvovanega veselja in dušnega užitka povrniti ne more; le pomislimo na krasne z lastnim pridom in skrbljivostjo na tesnem prostoru napravljene vrte ali na lastnino njegovih očakov, s katero je morebiti slavna zgodovina in naj imenitniši spomini zvezana. Deloma pa je tudi lastnik zemljišča ud tiste države, ktere občna korist terja njegovo lastnino in tudi on postane deležen tistega splošnega blagora, ki se z odstopom oziroma odkupom doseže. Nasprotuje torej državljanski dolžnosti, ako bi se kdo obogatiti hotel iz sile,

v kateri je država, ki potrebuje za obče dobro tujo last. Torej bi tudi neopravičeno bilo takrat, kadar se snuje obče-koristno podvzetje, nakupovati zemljišča, jih zasajevati in ograjevati, samo da se v kratkem času državi, ki je v sili, prav drago zopet prodajo. Res je torej, da ne treba ljubivne vrednosti (*praetium affectionis*) v njenem popolnem obsežku vračevati. Torej postave nekterih dežel določujejo, da se ima pri odškodovanju v misel jemati: 1. navadna vrednost odstopljive reči; 2. povračilo druge škode, koja lastnika doletí in sicer a) povračilo tiste večje vrednosti, ktero cela reč ima, dokler se drži odstopljenega dela in dokler se ložej obdeluje; b) povračilo umanjšanja vrednosti, ktero ima reč po odstopu enega dela; c) povračilo neogibljljive izgube, ktero lastnik trpi pri svojem obrtu z odstopom za sedaj ali za prihodnje; d) povračilo za prihodke, kterih lastnik ne more posneti; 3. povračilo izneska tistega poškodovanja, ktero doletí zakupnika ali drugega užitnika reči po postavi ali pogodbi. Nekteri jemljejo pri pozvedbi teh izneskov večleten počrezek (*Durchschnitt*) in brezdvajbeno je, da samo oziranje na zadnjih šest let ne zadostuje pozvedeti pravo vrednost po času, v katerem se ima lastnina odstopiti.

V obče se imajo razlastilne postave tako rabiti, da se kar naj več vjemajo s pravico lastnika do popolnega odškodovanja in v dvomljivosti se mora tako razsoditi, da lastnik zadobi za odstopljeno reč popolno odškodovanje v resničnem pravoslovnem smislu, torej tudi za razsodilnega pravnika ne more biti dvomljivo, da se mora vse odškodovati (*omne id, quod interest*), tako tudi zmanjšanje vrednosti ostalih reči vsled odstopa nekega kosa ali dela.

Kar zadeva oblastnijo, koja ima spoznavati o razlastitvah, imajo v nekterih deželah porotnike za pripoznanje ne samo razlastilne potrebnosti, ampak tudi primernege odškodovanja in reči se mora, da so porotniki ali izvedeni možje v takih rečeh naj bolj sposobni, ker poznajo razmere na vse strani in ker je sicer politična oblastnija vendar le primorana

brez lastnega preudarka razsojati po izpovedbi ceniteljev, kateri pa se ne moreje meriti s porotniki.

Torej imajo porotniki gotovo prednost pred političnimi oblastnijami, ktere tudi pri nas razsojajo o razlastitvah; vendar imajo tudi te oblastnije na vse okoljšine se ozirati, da se odloči prava vrednost predmeta razlastitve in da lastnik doseže popolno odškodovanje po zgorej navedenih načelih.

Porotniki pri nas le razsojujejo tiskovne hudodelstva in pregreške vsled postave od 9. marca 1869, št. 27 drž. zak., torej še ne drugih v kazenski postavi navedenih kaznjivih dejanj ali činov, po takem še manj civilne pravde in tudi ne pri razlastitvah. Ako se zastran odškodnine ne poravna lastnik s plačnikom, se pokličejo izvedenci, da po sodnjem postopniku oddajo svoje mnenje o odškodovanji lastnika in ker ti nadomestujejo porotnike, je njih dolžnost, reč na tanko na vse strani prevdariti in vestno izreči, kolika odškodnina se ima lastniku za silama odkupljeno reč odrajtati. Iz tega je razvidno, kako imajo cenivci sploh ravnati gledé na svojo prisego, s ktero so obljubili, vsakokrat pravo vrednost po svoji vesti iznajti in povedati in ako bodo to svojo zapriseženo dolžnost vedno pred očmi imeli, se bodo odstranile napake, da ravno tisti cenivci enkrat zemljišče pri prostovoljni precenbi zavoljo ktereга posojila cenijo več ko za polovico draže, kakor pri kateri drugi priložnosti zavoljo izmere dedšine, med tem ko reč kar nič ni bila zboljšana.

Posebno pri razlastitvah je treba po navedenih načelih še več preudariti, kakor samo srednjo vrednost zadevne reči, torej morajo izvedenci tudi zares izvedeni biti na vse strani in jasno je, da ne zadostuje samo nekoliko izkušenosti v navadnem gospodarstvu, sicer ne more biti njih izreka prava na vse strani in utegne žaliti imenitne pravice.

Opomba. Beseda »razlastitev« se nahaja v slovenskem in hrvaško-srbskem državnem zakoniku in je, ker ima pomen kakor »raz mize« djati, menda bolja od »izlastitev«, ako ravno se v českem rabi »vyvlasteni«.

Slovenske predavanja za pravoslovce.

„Pravnik“ je v 1. listu prinesel zgodovinsko črtico, da so že leta 1849 domoljubni mladi pravoznanci razkladali nekatere postave v slovenskem jeziku in sicer g. dr. Mažgon občni državljanski zakonik in g. dr. žl. Lehman kazenski zakonik na takratnem lyceji ljubljanskem. Pozneje je g. dr. Krajnc na vseučilišči v Gradci razlagal pravoslovcem občni državljanski in g. dr. Skedl kazenski zakonik, vendar je poslednji to reč le pritiral do 5. §., ker ni bil našega jezika zadosti zmožen. Za nekaj časa je bil g. dr. Krajnc postavljen za profesorja na pravoznansko akademijo v Sibinji (Hermanstadt) na Erdeljskem, kjer še sedaj oddaljen od svoje domovine predava pravoslovne nauke.

Slovenskim pravoslovcem se sedaj že več let ne razklada nobeden pravnisk predmet v domačem jeziku in tudi ta je na visokih šolah prepuščen njihovi zasebni (privatni) marljivosti in zadostovati mora to, kar se je učilo v srednjih učilnicah in ker tudi v gymnaziji niso prisiljeni vsi, ki mislijo pozneje službe na Slovenskem iskati, učiti se slovenskega jezika kakor učnega predmeta, še smo sedaj v poprejšnjih razmerah, ko je celó privatno spričevalo zastran znanja (?) jezika pri podelitvi službe zadostovalo. Od tod prihaja, da je le malo število rodoljubnih slovenskih pravoslovcev zmožno jezika, kterega po dovršenih visokih šolah živo potrebujejo vsak dan pri občenji s slovenskim ljudstvom v njegovih najvažnejših zadevah, ki se tičejo premoženja in osobne svobode, drugi pa se še le začnejo učiti, ako so zadosti vestni, reči, katero bi že znati morali pri nastopu službe, za katero so plačani. Ta obžalovanja vredna prikazen je že več let zbudila premišljevanje ljudomilih znanstveno izobraženih učenjakov in prišli so do trdnega prepričanja, da se tej neugodnosti ne pride drugače v okom, razun ako se ustanovi slovensko vseučilišče ali vsaj pravoslovna akademija, kterih poslednjih pa ni v okviru sedanje osnove visokih šol.

Prašanje je torej opravičeno, kako bi se ta pomanjkljivost odstranila začasno, dokler nimamo visokih šol za naše pravoslovce?

Zgodovina je učiteljica življenja in v zamudi je nevarnost. Vrnimo se tedaj do pretrgane niti in naj se spet ustanové učne stolice za nekatere pravoznanske predmete, kakor je občni državljanski in kazenski zakonik in postopniki državljanske in kazenske pravde. Naj nihče ne poreče, da bode pri tem znanstvenost trpela, saj se že 21 let v slovenskem jeziku izdaja državni zakonik, toraj v jeziku ni izdatne ovire, ampak k večemu v tistih ljudeh, ki ga rabiti imajo, pa se ga niso temeljito naučili. Razun tega imajo naučitelji in učenci priložnost primerjati nemški in laški jezik pri naukih, ker je tako vsakemu znanstveno izobraženemu človeku potrebno dva jezika dobro znati. Dokler se ne ustanovi vsaj nepopolno slovensko vseučilišče, pridemo iz omenjene zadrege le, ako se zopet gori povedani predmeti na pravoslovnem oddelku v Gradci učé. To bi se moralo že začetkom prihodnjega učnega leta vpeljati, ker je gotovo nekaj svetovalcev deželne in naddeželne više sodnije v Gradci, kateri so gledé na potrebno znanstveno izobraženje in gledé na izurjenost v jeziku zmožni, omenjene predavanja prevzeti, dokler se mladi pravniki ne pripravijo, kakor to zahteva učna osnova visokih šol.

Posebno učitelj sodnjih postopnikov ima zadosti priložnosti, pri razkladanji ponavljati zakonike in tako sploh poseben ozir jemati na praktično rabo. Ako pa se pokliče g. dr. Krajnc v domovino, imamo izvrstnega učenjaka, sprevidenega sè vsemi potrebnimi postavnimi lastnosti za dva teh predmetov, ker bi enemu samemu učitelju za vse četrta časa primanjkovalo.

Samo po sebi pa se razumeva, da iz teh predmetov morajo dotični in drugi nepristranski učenjaki izpraševati pri državnih in ostrih preskušnjah, kateri s privzetjem praktičnih učenjakov bi bili izpraševalna komisija za

vsakega pravnika, kateri želi službo na Slovenskem. S tem se odpravi tista že tolikokrat grajana nesramnost, da se učenci srednjih šol odtegujejo nauku slovenskega jezika kakor učnega predmeta, po dognanih visokih šolah pa vendar službe na Slovenskem iščejo, v čemur tiči vir splošne nezadovoljnosti, nezaupanja, škodljivosti in razdraženosti, katerim ne bi smelo sledú biti v dobro vredjeni pravni državi (Rechtsstaat).

Ako se obzir jemlje na stroške take naprave, je očitvidno, da jih morajo koristiti vsikakor presegati, ker bi bile omejnene stolice za poldrug milijon Slovencev in za pol milijona Dalmatincev; v drugih naprednih državah, v katerih se za nauke in naučne sredstva potroši primeren letni iznesek, pa nahajamo za toliko število prebivalcev že celo vseučilišče.

„Pravnik“ je iz dejanskega stališča to misel sprožil, drugi časniki pa jo naj razvijajo v svojih obširniših predelih obširniše, ker je živa resnica, da se razburkane strasti v žalostni domovini vležejo, kadar vsak narod zadobi, kar ima že po naravnem pravu terjati pravico, to je sredstva za vresničenje vseobčne ravnopravnosti v avstrijski državi.

Prišla je doba resnobnega delovanja za vse narode, katero je dosti težje kakor samo zbujanje narodne zavesti s petjem. Vsi stanovi morajo skladno pripomagati, da se zboljšajo materialne ali gmotne zadeve in da se doseže tista stopinja duševnega razvoja, katerega nahajamo pri naj naprednijih narodih. Treba je torej skrbeti za potrebni naraščaj (Nachwuchs) pravnikov, katerih na Slovenskem še vedno primanjkuje. Sklenili so ne davno rodoljubi na Štirnem osnovati podporno društvo za slovenske učence visokih šol in zlasti za pravoslovce, da je mogoče tudi ubožnišim, kateri imajo do te znanosti poklic, nauke dovršiti. Pričakovati je, da ne bodo samo društveniki, ampak tudi dobrotniki za žive in na smrt izdatne darove pokladali na žrtvenik domovine in da bodo slovenski sinovi zlati čas svoje mladosti vestno za nauke rabili, da se pripravijo znanstveno za prihodnje delovanje. Naj se torej kmalo razglasijo pravila omenjenega podpor-

nega društva, da se prične blago delovanje že prihodnje učno leto, ker čas hiti, v zamudi pa je nevarnost.

Ako se ne ugovarja zoper poslano fakturo (trgovinski račun) z izrečenim platežnim mestom, velja to za pristop k temu pogoju in opravičuje sodstvo pogodbe.

A. iz L. je tožil B. stanujočega v R. na platež kupnine za poslano železnino pri sodnji v L. Toženec ugovarja, da sodnja v L. ni pristojna, ker on stanuje v R. in ni obljubil kupnine v L. plačati.

Prva sodnja je razsodila v smislu omenjenega ugovora, namreč da sodnja v L. za to tožbo ni pristojna.

Na pritožbo tožnika ste spoznale obedve sodnji 2. in 3. stopinje, da je ta ugovor le opravičen, ako se ne dokaže po ponujenem dokazu tožnikovem z določivno (glavno) prisego (juramentum decisivum), da ni bilo na fakturi, vsaki pošiljlatvi blaga priloženi, izrečno zapisano: „plačljivo v L.“

Nagibi najviše sodnije so sledeči:

Tožba navaja, da ima toženec kupnino za poslano mu blago (robo) v L. odrajtati, kar toliko pomeni, kakor da je plačilo v L. pogojeno bilo. Vsled tega je bila tožba vložena pri sodnji v L. kakor sodstvu pogodbe. Vsakokratni pošiljlatvi robe priložena faktura je, kakor tožnik gledé na poklicano sodstvo trdi, izrekoma imela besede, da se plačilo ima v L. opraviti. Ako ni pogodba z jasnimi izrekami popolnoma sklenjena bila, je zmiraj faktura obstojni del molčé za dokončano pogodbo danega privoljenja, ker se navadno roba pošilja le na splošno naročbo in še le faktura zadržava ceno in druge okoljščine, na podlagi katerih se je roba prodala in odposlala. Ako torej naročnik obdrži poslano robo, se mora misliti, da je zadovoljen z odločbami, v fakturi povedanimi, s katerimi se mu je roba poslala, ker velja v trgovinskem občenji opuščenje ugovora zoper pogoj izrekoma v fakturi ustanovljen po členu 279 trg. zakonika za pristop k temu

pogoju. Ako se torej dokaže, da je v fakturi tožencu poslani povedano bilo, da se ima kupnina v L. odrajtati, se mora tudi to mesto jemati za plačilno mesto s pogodbo ustanovljeno in ugovor nepristojnosti sodstva ne velja.

(Razsodba zd 22. avgusta 1865, št. 6964.)

(V tem smislu je najviša sodnija že večkrat razsodila in ker ni nobene nasprotne razsodbe najti, se sme temveč soditi, da se popolnoma vjema s pravniškimi in postavnimi načeli.)

Obrtniki, katerih obrtnija ne presega rokodelstva, niso dolžni firme napovedati.

V nekem mestu z 8000 prebivalci je en mesar od svoje obrtnije plačeval 28 gld. pridobnine, ter mu trgovinska sodnija naloži napovedati firmo. Njegovo pritožbo zoper ta nalog odbije viša sodnija, ker je kupovanje za mesarijo potrebne živine, da se meso in kože dalje prodajajo, po čl. 272 trg. zak. trgovinsko opravilo, torej je pritožnik gledé na to obrtniško opravilo v smislu čl. 4 kakor trgovec, po takem pa zastran dolžnosti do napovedbe firme le odločuje visokost letnega davka (štibre) vsled §. 7 vvod. postave.

Najviša sodnija je na izredno pritožbo odstranila obedve odloki nižih sodnij ter odločila, da ni veljaven nalog firmo napovedati. Pritožnik je le obrtnik, torej po čl. 10 trg. zakonika ni dolžen firme napovedati, ker §. 7 vvodne postave le velja za trgovce in tem po §. 5 trg. zak. enake poduzetnike. Trgovec je le tisti, kateri trgovinske opravila obrtoma opravlja. Nakupovanje živine za obrtno predelovanje in za zopetno prodajo mesa, loja in kože v premenjenem stanu in v malih delih je le v objektivnem smislu trgovinsko opravilo po čl. 271 št. 1. trg. zak., kar vendar nič ne premenja kupčeve lastnosti. Daljša prodaja sama pa po čl. 273 odloček 3. ni trgovinsko opravilo. Samo ako predelovanje in daljše prodavanje presega rokodelstvo, je to pravo trgovinsko

opravilo in takrat je tudi rokodelec dolžen svojo firmo napovedati.

(Razsodba od 26. aprila 1864, št. 2967.)

Hudodelstvo javne posilnosti z brezoblastnim stesnovanjem osobne svobode. (§. 93 kaz. zak.)

Nekemu mlinarju so bile zmanjkale četiri deske z njegovega stavbnega prostora blizo zajeze in imel je v sumu nekega 10 let starega fanta, ki je tam blizo čredo pasel, da je ta omenjene 4 deske na stran spravil. Pokliče ga torej na odgovor in deček obstoji, da je dve deski nekam na stran zavlekel, drugih dveh pa nikakor ne. Mlinar pretepe fanta in da bi izvedel, kakor pravi, kam je druge deske spravil, ga priveže na nek steber tako, da mu vrv (vojko) trikrat okoli telesa ovije in zadej tako pritrdi, da se deček ni mogel sam odvezati, v katerem položaji ostane do četrтинke ure, dokler ga mlinar na zaprosnjo službodajnice pastirjeve ni odvezal. Fantov varuh je tožil pri kazenski sodnji in c. kr. okrožna sodnija v Ciešinu je krivega spoznala mlinarja zavoľo hudodelstva javne posilnosti z brezoblastnim stesnovanjem osobne svobode po §. 93 kaz. zak.

Na pritožbo obsojenega je c. kr. viša sodnija mlinarja nekrivega spoznala omenjenega hudodelstva, ter ga le krivega spoznala prestopka proti telesni varnosti po §. 431 kaz. zak. in sicer iz sledečih nagibov:

Pridržanje omenjenega fanta se ni zgodilo iz namena, da se mu stesni raba njegove osobne svobode, ampak le, ker je bil sumljiv razvlačitve desek, da se tako pozve, kam so pogrešane deske (blanje) prešle; namen zatoženega mlinarja torej ni bil, kakor je to pokazala preiskava in končna obravnavna, žaliti pastirja gledé na postavno izrečeno telesno svobodo, ampak le edino, da bi po tej poti prišel do svoje izgubljene lastnine. Dejanje mlinarja torej, kateri ni imel hudobnega naklepa fantovo osobno svobodo žaliti, ne zapopada

hudodelstva javne posilnosti v smislu §. 93 kaz. zak. Zraven pa je viša sodnija omenila, da v tem tudi ni dejanje §. 98 kaz. zak. (izsilovanje), ker obdolženi od zvezanega ni hotel izsiliti ne dejanja, ne opuščanja, ampak je le nameraval pripraviti ga, da bi obstal, kje se njegova lastnina nahaja. Vendar pa je v njegovem dejanji prestopek §. 431 kaz. zak., katerega se tedaj tudi mora krivega spoznati.

Na pritožbo c. kr. državne pravdnije je najviša sodnija vendar potrdila razsodbo prve stopinje iz sledečih nagibov:

Dejanje (čin), katero je mlinar doprinesel, ima samo v sebi hudoben naklep zastran hudodelstva javne posilnosti z brezoblastnim stesnenjem osobne svobode po §. 93 kaz. zak., ker je ta posilnost bolj merila na maščevanje zavoljo zavlečenih dveh desek, kakor na pridobitev manjkajočih drugih dveh celo majhne vrednosti, kar tudi kaže pretepanje fantovo in daljši nagon, da bi še morebiti pozvedel, kje ste uni dve deski hranjene, ne more več merodajen biti pri razsojanji zastran omenjenega hudodelstva; torej je tudi c. kr. najviša sodnija v mlinarjevem dejanji našla hudodelstvo §. 93 kaz. zak. in je torej razsodbo I. stopinje potrdila z razsodbo od 2. decembra 1868, št. 11731.

Pristavek. Dostikrat se kaj lehkomišelnó enake dejanja doprinašajo in po nevedoma pridejo poprej celó neoporečeni ljudje v kazensko preiskavo in kazen, torej je ta dejanski primerljaj tem več premišljevanja vreden, ker se tudi po §. 3 ne more nihče izgovarjati, da mu postava zoper hudodelstva ni znana bila.

„Pravnik“ bode večkrat prinašal kazenske razsodbe ravno o takih primerljajih, da se pozornost bralcev nepravnikov obrne na dejanja, zastran katerih ljudsko mnenje dostikrat ne ve, da so kaznjive. Sicer pa se hudodelstva ne bodo hitreje odpravile z ostrimi kazni, ampak s podukom od mladih nog, da se zamašé hudi nagoni in zbudi pravna zavest.

✓ **Raspis ministerstva notranjih zadev od 6. junija 1869, št. 8245 zastran povračila stroškov za revne ljudi iz Ogrskega in Hrvaškega, kateri pridejo v avstrijske zasebne bolnišnice.**

V neki ogrski neočitni bolnišnici je bil človek iz naših dežel preskrbljen o boleznih in ker sam ni mogel plačati zadevnih potroškov, ki so se terjali od njegove domovinske občine, se je pri tej priložnosti prašalo, kako oblastnije na Ogrskem v enakih primerljajih vzajemno postopajo.

Ko je deželni namestnik to prašanje predložil, je tudi ob enem omenil, da se tukajšne občine sploh ne branijo plačevati neočitim bolnišnicam ogrskih dežel za preskrbljenje potroškov, katerih ne poravna ne sam bolnik, ne njegovi svojci, ter je prašal pri tej priložnosti kr. ogrsko vlado, alj je pričakovati, da bodo tamošnje občine gledé na svoje, preskrbljene v tukajšnih neočitnih bolnišnicah, ravno tako ravnale in alj se more pričakovati, da bodo tamošnje oblastnije take povračila izterjevale.

Kraljevski ogrski minister notranjih zadev je odgovoril na to vprašanje po kr. ministru na najvišem dvoru, da za revne bolnike imajo pred vsem njihovi žlahtniki, in ako so ti nezmožni, njihove domovinske občine potroške zasebnim bolnišnicam vračevati. Ako pa občine dokažejo, da nimajo nič imovine (Stammvermögen) in da tudi navadno znamenite občinske priklade odrajtovati imajo, da jim torej ni mogoče povrniti zadevnih potroškov, se v takih primerljajih tudi plačujejo iz domestikalnega zaloga županije, h kateri spada nezmožna občina.

Samo takrat, kadar se ne more odločno pozvedeti, v katero občino je preskrbljenec pristojen, ni nič ustanovljeno, kar pa se le redkokrat zgodi.

Ta naredba je za občine na ogrsko-hrvaški meji, ki imajo neočitne bolnišnice, zavoljo povračila stroškov od une platí važna, torej pozornost na njo obračamo.

✓ Občinske zadeve.

B. Proračun prejemkov in izdajkov občine I. za leto 1870.

Štev. stavka	Prejemki	Župan je preudaril		Občinski odbor je potrdil	
		gld.	kr.	gld.	kr.
1	Zapis občinskega premoženja od današnjega dne kaže pod številci stavka 22 do 26, da je za porabo ostalo čiste gotovine in terjatev od leta 1869	561	89	561	89
2	Iz občinskega gozda v Rebru bi se prodalo 50 sežnjev drv po 4 gld. (občinski odbor pa tega ni potrdil, da se varje gozd.)	200	—	—	—
3	Zakupnina (štantnina) od treh njiv spada- jočih k občinski hiši	45	—	45	—
4	Zakupnina od občinskega travnika v Čreti .	60	—	60	—
5	Pašnina v občinskem spašniku	30	—	30	—
6	Zakupnina od lova v celi davkovski ob- čini I.	40	—	40	—
7	Zakupnina od broda na Dravi	470	—	470	—
8	Zakupnina od mitnice (šrange)	20	—	20	—
9	Pristojbina (davščina) za somenjsko šatore .	25	—	25	—
10	Obresti od državnega dolžnega pisma za 1000 gld. od 1. julija 1869 po odbitku zadevnega davka	40	—	40	—
11	Obresti od ravno takega dolžnega pisma za 300 gld. od 1. januarja 1870	12	—	12	—
12	Obresti od Matevž Zarlagovega dolžnega pisma za 500 gld. od 15. junija 1859 .	25	—	25	—
13	Za pregledovanje klavne živine	30	—	30	—
14	Za posojevanje zemljomerne obrisa (kata- stralne mape) s parcelnim kazalom in merilne veržice (lanca) zasebnikom . .	15	—	15	—
15	Globe (denarne kazni) za razne prestopke .	12	—	10	—
Vseh po občinskem odboru potrjenih pre- jemkov je torej				1388	89

Opomba. Proračun ima vsak občan pravico pregledati in kadar se mora gledé na izdajke prestopiti, se to le v silnih zadevah sme zgoditi proti temu, da občinski odbor poznej pritrdi, sicer pa se je na tanko ravnati po preudarku, potrjenem po občinskem odboru.

Štev. stavka	Izdajki	Župan je preudaril		Občinski odbor je potrdil	
		gld.	kr.	gld.	kr.
1	Po zapisu občinskega premoženja je občina dolžna	145	—	145	—
2	Davki in nastetki od občinskega premoženja iznašajo	180	—	180	—
3	Letno plačilo občinskemu tajniku (pisarju)	250	—	250	—
4	Potrebščine pisarnice	50	—	50	—
5	Letna plača občinskemu služabniku	130	—	130	—
6	Učiteljska plača, kar je pride na to občino na leto	160	—	160	—
7	Potrebščine za šolo	40	—	40	—
8	Učnina za naj revniše otroke	30	—	20	—
9	Naročnina za slovenski državni zakonik in deželno - vladni list	3	—	3	—
10	Naročnina za kateri časnik	5	—	5	—
11	Za šolsko bukvarnico	15	—	15	—
12	Za nakupovanje sadnih dreves in murb	50	—	50	—
13	Za popravljanje občinskih poslopij in broda	50	—	50	—
14	Plača pregledniku klavne živine	25	—	25	—
15	Plača poljskemu in gozdnemu čuvaju	60	—	60	—
16	Donesek k plačilu za vkupnega občinskega redarskega čuvaja (policaja)	80	—	80	—
17	Občinskim pooblastencem za razne pote	80	—	50	—
Vseh potrjenih izdajkov torej je				1303	—
in ako se tem primerijo prejemki				1393	89
se kaže prečezek prejemkov				80	89

Županstvo občine I, dne 15. grundna 1869.

I. I., župan.

I. I., občinska svetovalca.

I. I., občinski odborniki.

Opomba. Vsak izdajek mora biti izkazan s pobotnico ali plačilnim listom, ker je pri upravi državnega ali občinskega premoženja sploh načelo veljavno, da se ne sme verjeti, kar ni dokazano. Župan bode torej previdno ravnal, ki bode to načelo vedno pred očmi imel.

C. Denarnični dnevnik občine I. za leto 1870.

Štev. stavka	Dan in mesec	Predmet prejemka ali izdajka	Prejemki		Izdajki	
			gld.	kr.	gld.	kr.
1	1. jan.	Po sklenjenem računu za leto 1869 je bilo gotovine v občinski denarnici ostalo	120	89	—	—
2	1. »	Občinskemu tajniku se odrajta plača za prve tri mesece t. l.	—	—	62	50
3	2. »	Na odbitek davka se odrajta	—	—	30	—
4	2. »	Učitelju se plati za prve kvatre	—	—	40	40
5	3. »	Zakupnik broda plati za 1. polovico leta	235	—	—	—
6	25. »	Za postavljane somenjskih šatorov se je nabralo	11	80	—	—
7	26. »	Jožef Jug plati lovsko zakupnino	40	—	—	—
8	27. »	Janez Nedog odrajta za pregledovanje klavne živine v tem mesecu	1	50	—	—
9	31. »	Občinskemu služabniku se odrajta za ta mesec od letne plače	—	—	17	30
10	31. »	Naročnina za zakonike in časniki	—	—	7	20
11	5. febr.	Peter Malek in France Žizek plačata zaostale globe za gozdne prestopke	5	—	—	—
12	10. mar.	Sadnega drevja in murb za občinske zemljišča se je nakupilo za	—	—	45	—
13	20. »	Delavcem se je plačalo za njih zasajenje	—	—	5	—
14	3. apr.	Popravljanje strehe na občinski hiši, belenje pisarnice in drugih prostorij	—	—	12	56
15	5. maja	Jernej Nedogec plati zakupnino za pašnik parc. št. 315	5	50	—	—
16	6. jun.	Za pobiranje hroščev in gosenic se plati fantom iz vaši I.	—	—	8	—
17	10. jul.	Anton Kos in Peter Žertuš plačata za poldnevno rabo zemljomernega obrisa z verigami vred i. t. d. do konca leta.	—	80	—	—

Ta dnevnik se končuje dne 31. decembra 1870. V denarnici je ostalo gotovine 80 gld. 30 kr., kateri iznesek se ima v novi račun prihodnjega leta med prejemke postaviti.

Račun je resničen in v denarnici je toliko gotovine.

I. I., župan.

I. I., denarničar.

Na Hrvaškem imajo večkrat tudi Slovenci pravne opravila, od kodar dobivajo sodnijske dopise v hrvaškem jeziku, posebno kadar se sklicujejo postavni dediči (erbi) katerega tamkaj zamrlega rojaka. S takimi dopisi hodijo vdeleženi od enega kraja do drugega, predenj zvejo za koga, kateremu je znan hrvaški jezik, razmestnje tamošnjih sodnij in sploh, kar je treba pozvedeti, da škode ne terpe. Ker je na zadnje že več ljudi vrednika tega lista v takih zadevah prašat prišlo, se sploh naznanja, da so njemu dotične razmere popolnoma znane in da zna hrvaški jezik ravno tako, kakor slovenski, ker je ravno na hrvaški meji bil blizu 8 let odvetnik (advokat); torej je vsegdar pripravljen pomagati v takih rečeh, da si vdeleženi prihranijo tudi nepotrebno pot na Hrvaško.

— **Občni državljanski zakonik** (allgemeines bürgerliches Gesetzbuch) se v slovenski prestavi dobiva v c. kr. državni tiskarnici na Dunaji le za en goldinar (poprej je veljal 3 gld.), torej je prav lahko mogoče, ta izvrstni zakonik dobiti, na kar posebno obračamo pozornost naših pravnikov in županov. — Menda še se tudi ravno tamkaj dobiva **kazenski zakonik** v slovenskem in nemškem jeziku v eni knjigi tiskan po 40 kr.

— **Nova zbirka postav** v slovenskem jeziku v mali obliki, kakor je Mancova nemška, bi za Slovence koristna bila, ker je posameznim pravnikom in županom težko priti do teh postav, ki se nahajajo v 21 tečajih državnega zakonika in deželno-vladnih listov. Ko bi se oglasilo zadostno število naročnikov, bi menda skrb vredovanja in popravljanja dotičnih prestav prevzel g. Matevž Cigale na Dunaji in c. kr. državna ali zasebna tiskarnica s pripomočjo katerega založnika bi opravila natis. Besedo postav mora vsak pri rokah imeti, kdor se jih hoče naučiti in pri dejanski rabi bi se poslovanje izdatno olajšalo sodnikom, županom in sploh državljanom, ktere ta reč zadeva. Ker bodo tudi slovenski pravoslovci to zbirko potrebovali, se utegne do tisoč iztisov koj razprodati in ker bi se v njo le jemale potrebnije postave, bi tudi gledé na ceno lahko obče pristopna bila.

Obseg:

O razlastitvi. (Konec.) — Slovenske predavanja za pravoslovce. — Kjer faktura reče, se ima kupnina plačati. — Obrtniki, kterih obrtnija ne presega rokodelstva, niso dolžni firme napovedati. — Javna posilnost po stesnejši osobne svobode. — Povračilo stroškov nečitnim bolnišnicam za ogrsko-hrvaške revne pre-skrbljence. — Občinske zadeve: proračun in denarnični dnevnik. — Črtice. (Posebni pozornosti se priporočuje »Nova zbirka postav«.)

G. g. naročnikom

se še enkrat naznanja, da je pošiljanje denarja, torej tudi vseh naročnin, naj ceneje po poštnih nakaznicah (Postanweisungen), ki se le za potrebne marke ali znamke dobivajo in sicer za izneske do 10 gld. je treba le 5 kr., do 50 gld. pa 10 kr. i. t. d., pri čemur se prihrani do 18 kr. in zapečatenje.

Novi naročniki »Pravnika« naj blagovolijo povedati, ako so morebiti že prve liste prejeli, ker nam bode teh v kratkem zmanjkalo.

Vredništvo »Pravnika slovenskega« je na starem trgu hiš. štev. 168 (pod trančo) tik železnega (šoštarskega) mosta, kjer je tudi vrednikova odvetniška pisarna v 1. nadstropji.

Natisnil J. ... v Ljubljani.

